

Asia: VN/19926/2024

Lausuntopyyntö Olkiluoto 1- ja Olkiluoto 2 -laitosyksiköiden käyttöiän jatkamista ja lämpötehon korottamista koskevasta ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

SAK:n lausunto Olkiluoto 1- ja Olkiluoto 2- laitosisyksiköiden käyttöiän jatkamista ja lämpötehon korottamista koskevasta ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta

SAK kiittää mahdollisuudesta lausua ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta. SAK ottaa tässä vaiheessa kantaa mahdollisen Olkiluoto 1- ja 2- laitosisyksiköiden käyttöiän jatkamiseen ja lämpötehon korottamiseen pelkästään ympäristövaikutusten selostusasiakirjan piiriin kuuluvien asioiden osalta. Lisäksi vertailemme lausunnossa YVA-vaikutusarvioinnin laatua alkuvuonna 2024 annettuun ympäristövaikutusten ohjelmaan.

SAK:n mielestä OL1- ja OL2- laitosisyksiköiden käyttöiän jatkaminen vuoteen 2048 tai 2058 asti vuoden 2038 sijaan ja lämpötehon korottaminen 10 prosentilla 2740 megawattiin on perusteltua, jos hanke täyttää muut sille asetetut ehdot. OL1 ja OL2 käyttöiän ja lämpötehon korottaminen aiheuttavat ympäristöhaittoja, mutta huomattavasti vähemmän kuin kokonaan uuden laitoksen rakentaminen. Hankkeen jatkosuunnittelussa olisi kuitenkin otettava huomioon vaikutusarvioinnin yhteydessä esitetyt mahdollisten haitallisten vaikutusten estämis- ja lieventämiskeinot.

YVA-menettelyssä arvioitiin hankkeen kaikki vaihtoehdot ympäristön kannalta toteuttamiskelpoisiksi. Suhteessa muihin vaihtoehtoihin tehollisäyksellä olisi suuri myönteinen ilmastovaikutus (kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen ja ilmastomuutoksen hillitseminen erityisesti vertailtaessa ydinvoimaa fossiilipohjaiseen energian käyttöön), kun taas nykyteholla jatkamisella se olisi kohtalaisen myönteinen. Paikallisen tason aluetalouteen ja energiamarkkinoihin vaikutus on molemmissa tapauksissa suuresti myönteinen. Hankkeella olisi myös myönteisiä vaikutuksia sähköomavaraisuuteen ja Suomen energiajärjestelmän toimivuuteen.

Käytön jatkaminen korotetulla teholla tosin vaikuttaisi kasvillisuuteen, elimistöön ja suojelualueisiin maalla vähän kielteisesti, kun nykytehoilla jatkamisella ei olisi vaikutuksia. Vähän kielteisiä vaikutuksia on arvioitu tulevan sekä käytön jatkamisessa nykyisellä teholla, että korotetulla teholla mm. maa- ja kallioperä sekä pohjavesiin, pintavesiin, kaloihin ja kalastukseen, merialueen kasvillisuuteen, eläimistöön ja suojelualueisiin, luonnonvarojen hyödyntämiseen (ydinpolttoaineen hankinta), jätteisiin ja niiden käsittelyyn, radioaktiivisten aineiden päästöihin ja säteilyyn sekä ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen.

Arviointiselostus on looginen ja sisältää oleelliset seikat. Erityisesti ympäristön nykytilan arvioitavien vaikutusten ja merkittävimpien ympäristövaikutusten osalta selostus on perinpohjaisempi kuin ohjelma.

Nykytilan arvioinnin vaikutukset maa- ja kallio sekä pohjavesien osalta riittävät

Nykytilaa arvioidaan selostuksessa riittävän laaja-alaisesti. Verrattuna ympäristövaikutusohjelmaan, on myös maa- ja kallio sekä pohjavesien nykytilan osalta on kirjattu hyvin, minkälaisia tuloksia maanpäällisissä pohjavesitutkimuksista, syväkairareista sekä maan alla olevista loppusijoituslaitoksista on tähän mennessä saatu.

Tieto on tarpeen, sillä erityisesti käytetyn polttoaineen loppusijoituksen maanalaisten tilojen louhiminen vaikuttaa Olkiluodon kallioperässä liikkuvan veden virtausreitteihin ja – nopeuksiin sekä sitä kautta veden hydrogeokemiallisiin ominaisuuksiin. Posivan tutkimuksissa on havaittu mm. vähäinen noin 0,1–0,2 m pohjaveden alenema ja todettu käytetyn polttoaineen loppusijoituslaitoksen maanalaisten tilojen louhimisen vaikuttaneen Olkiluodon kallioperässä liikkuvan veden virtausreitteihin ja -nopeuksiin sekä sitä kautta myös veden hydrogeokemiallisiin ominaisuuksiin eri pohjavesityyppien sekoittuessa.

Maaperän osalta arviointiselostuksessa todetaan mm., että happamien sulfaattimaiden esiintymisen todennäköisyys Olkiluodon alueella on hyvin pieni ja rehevöityminen alueella johtuu etupäässä muista syistä, kuin OL1 ja OL2 toiminnasta. Selkämeri on ravinnekuormittunut 1980-luvulta, josta typen osalta yli 75 % on teollisuuden, taajamien ja kalankasvatustoiminnan aiheuttamaa. Laitosyksiköiden prosessijätevesien, sade- ja perusvesien keskimääräiset ravinnepäästöt mereen ovat olleet fosforin osalta noin 5 kg ja typen osalta 100 kg vuodessa, joten niiden osuus merialueen pistemäisestä ravinnekuormituksesta on nykytilassa erittäin vähäinen.

Lisäksi Olkiluodon merialueen pohjan läheisen kerroksen happitilanne arvioidaan yleisesti hyväksi, mutta lähempänä jäähdytysvesien purkupistettä sijaitsevassa seurantapisteesä on mitattu

keskimääräistä alhaisempia happipitoisuuksia. Tilannetta pitää seurata edelleen, vaikka huolestuttavan muutoksen arvioidaan johtuvan vilkkaasta levätuotannosta vuonna 2022.

Jäähdytysveden lämpökuorman kasvu merkittävin ympäristövaikutus – estämis- ja lieventämistoimet tarpeen

OL3-laitosyksikön käyttöönotto vuonna 2022 on lisännyt jäähdytysveden lämpökuormitusta merialueella ja yhdessä lämpimien kesien kanssa vaikuttanut kesien 2022 ja 2023 keskimääräistä korkeampiin klorofylli-a-pitoisuuksiin. Asiaa on seurattava tarkkaan, sillä jäähdytysvesien lämpökuormitus kasvaa entisestään, jos OL1 ja OL2- laitosten käyttöä jatkamisen lisäksi päätetään lisätä niiden tehoa.

Hakkeen merkittävimiksi ympäristövaikutuksiksi on arvioitu jäähdytysveden lämpökuorman kasvu, jos käyttölupajaksoa jatketaan joko 2048 tai 2058 asti ja lisätään samalla tehoa. Merialueelle purettavan jäähdytysveden lämpötila nousisi noin 1 C asteen verran nykyiseen toimintaan verrattuna, jonka seurauksena vaikutukset pintavesistöön ja kalastoon lisääntyisivät hieman. On tarpeen tutkia säännöllisesti, mm. miten lämpötilan muutokset vaikuttavat rehevöitymisen kiihtymiseen ja happikadon lisääntymiseen tai jäähdytyskanavaa pitkin mereen purettavien vesien haitta-ainepitoisuuksiin. On myös suunniteltava tarpeelliset estämis- ja lieventämistoimet haittojen minimoimiseksi.

Esim. marraskuussa 2023 jäähdytysveden arseenipitoisuus ja nikkelipitoisuus ylittivät ympäristölaboratorion määrittämisrajat, vaikka kokonaisuudessaan voimalaitosten jäähdytysveden haitta-ainepitoisuudet arvioitiin erittäin alhaisiksi ja vastaavan luontaisia taustapitoisuuksia.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Vanhala Laura
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry